

Ongelijke educatie in Kaapstad

Meer dan twintig jaar na het afschaffen van apartheid wordt Zuid-Afrika gezien als het meest ongelijke land ter wereld. Een land waar geen verschil bestaat tussen mensen op basis van ras of afkomst, is voor vele Zuid-Afrikanen nog steeds een droom. Die ongelijkheid weerspiegelt zich ook in het onderwijs waar jonge mensen geen toegang hebben tot basisvoorzieningen en het verschil met rijkere scholen immens is. Deze ongelijkheid zorgt ervoor dat een zwarte meerderheid al op jonge leeftijd op school een achterstand opbouwt.

Stel jezelf in de plaats van een zwarte scholier die in Kaapstad school loopt. De school bestaat enkel uit containers en heeft geen speelplaats. Er is geen toegang tot computer-, internet- en sportfaciliteiten en schoolboeken zijn schaars. Ondanks de vele beloftes die de overheid maakte, slaagt ze er niet in om bovenstaande problemen te verbeteren. Dit in tegenstelling tot de "blanke scholen" die beschikken over degelijk onderwijs en alle nodige faciliteiten.

ILRIG

De ngo ILRIG (International Labour Research and Information Group), ontstaan in 1983, is een organisatie die al lange tijd bezig is met onderzoek naar sociaal-economische ongelijkheid in Zuid-Afrika. ILRIG bekritiseert het huidige beleid van de overheid. Door middel van onderzoek en educatie willen ze nieuwe bewegingen ondersteunen. Via naschoolse educatie maakt ILRIG jongeren bewust van de oorzaken van ongelijkheid en bespreekt ze welke verandering mogelijk is. Eén van de scholen waar naschoolse educatie wordt gegeven is Philippi High School. In deze school krijgen leerlingen les in containers en hebben ze geen toegang tot degelijke infrastructuur.

Schoolprotest

Op 6 maart 2015 verzamelden driehonderdvijftig scholieren van de Philippi High School bij het Departement van Educatie in het centrum van Kaapstad om te vragen wanneer hun nieuwe school gebouwd wordt. De toegang werd hen door de politie ontzegd. Niemand van de ambtenaren kwam naar buiten om de scholieren te woord te staan, dus bleven ze gewoon vreedzaam staan voor de deur.

"Politie schoot met flitsgranaten en rubberen kogels op scholieren"

Na verloop van tijd benaderde de politie de scholieren met een 'Nyala', een voertuig dat gebruikt wordt voor oproerbeheersing. De scholieren gingen uit protest zitten voor de Nyala en begonnen te zingen. Vervolgens schoot de politie met flitsgranaten en rubberen kogels. De scholieren werden uiteengejaagd en naar het treinstation gedreven. Als gevolg van de beschieting waren vijf scholieren gewond. Vier van hen werden naar het ziekenhuis gebracht.

De actie en het geweld van de politie werden gefilmd en beschreven door verschillende nieuwszenders en zorgden voor media-aandacht in heel het land. Ik was getuige van het protest en het repressieve geweld van de politie. Vanuit voorgaande ervaring en interesse in deze problematiek besloot ik mijn scriptie te focussen op Philippi High School.

Radicaal sociaal werk

Mijn onderzoek focust zich op de naschoolse educatie van ILRIG en hoe deze kan bijdragen tot verandering in de situatie van Philippi High School. Ik gebruik hiervoor denkkaders uit het radicaal sociaal werk van Bailey & Brake en Freire.

Ik leerde vanuit deze denkkaders dat er zowel nood is aan collectieve actie als aan een individuele benadering. Collectieve actie is nodig omdat het zeer moeilijk is om iets te veranderen zonder in een groep betrokken te zijn. In die groep is het belangrijk dat rechthebbenden, personen die benadeeld worden in hun rechten, hun positie in de samenleving leren begrijpen.

Individuele benadering

De individuele benadering vinden we terug in het werk van Paulo Freire dat onderdrukte mensen in een 'cultuur van het zwijgen' leven. Deze luidt: "De diepgewortelde overtuiging dat elke opstand of elk verzet zinloos is." Doordat deze mensen onderdrukt worden, hebben ze geen motivatie om zich te scholen en iets aan hun situatie te veranderen. Door de ontdekking van de cultuur van het zwijgen is Freire van mening dat opvoeding nooit neutraal kan zijn. "Of ze is een instrument tot bevrijding van de mens, of ze is een instrument tot zijn knechting, zijn africhting voor de onderdrukking." In een collectieve benadering is de positie van het individu altijd doorslaggevend, volgens Freire.

Collectieve actie

Uit het model van Bailey & Brake leerde ik dat het samenbrengen van rechthebbenden en het creëren van een homogene groep de belangrijkste voorwaarden zijn om aan collectieve actie te doen. Men kan pas spreken van 'collectieve' actie als deze werkelijk collectief is en dus vanuit een gemeenschappelijk belang vertrekt.

"Men kan pas spreken van collectieve actie als deze vanuit een gemeenschappelijk belang vertrekt."

Bailey & Brake vinden het daarnaast cruciaal om linken te leggen met andere organisaties. Het bleek in de praktijk echter niet evident om zomaar duurzame relaties aan te gaan met andere groepen. Daarom lijkt het me verstandig voor ILRIG om op zoek te gaan naar specifieke bondgenoten, namelijk scholen die ook te kampen hebben met grote problemen op het vlak van infrastructuur. Bondgenoten moeten natuurlijk ook gezocht worden binnen de eigen gemeenschap. Daar is nog te weinig betrokkenheid waardoor de scholieren nog te veel op zichzelf aangewezen zijn. Strategieën ontwikkelen om ouders, leerkrachten en andere stakeholders in de campagne van Philippi High School te betrekken, zou daarom voor ILRIG eveneens een prioriteit moeten zijn.

Het proces van bewustwording

Het proces van bewustwording moet altijd centraal staan in de werking van ILRIG en heeft meer waarde dan het voeren van collectieve actie. ILRIG mag niet de fout maken van andere organisaties door te veel te focussen op politieke doelen en het individu te vergeten. ILRIG moet ruimte maken voor persoonlijke reflectie en keuzes met betrekking tot actievoeren en ook beseffen dat de scholieren kwetsbaar zijn.

"Gelijke educatie kan een motor zijn om de ongelijkheid in Zuid-Afrika aan te pakken"

Structurele verandering is een traag proces. Na maanden actievoeren is er nog steeds geen duidelijkheid over de toekomst van Philippi High School. Bureaucratische structuren en een conservatief beleid maken het moeilijk om een gelijk onderwijssysteem te creëren. Gelijke educatie zou een motor kunnen zijn om de algemene ongelijkheid in Zuid-Afrika aan te pakken. Zoals Nelson Mandela ooit zei: "Education is the most powerful weapon which you can use to change the world."

Floris Bombeke

